

Gido Kokars

1921–2017

Noslēdzies apbrīnojams mūžs. Nav sēru. Viņam miers, mums – siltas atmiņas.

Pirms dažiem gadiem Centrālīrgus tramvaja pieturā stāv stiegrains vecvīrs, jā, spieķīti rokā, bet tas drīzāk kā elegants aksesuārs, ne balsts. Vēl pirms gada Latvijas Nacionālās bibliotēkas foajē Gido ar milzu interesi un viedokļa nemaldīgumu sejā dodas iekšā Ziedoņa zālē, lai klausītos kora "Latvija" simtgades seriāla kārtējo koncertu.

Cik neesam smaidījuši par to, kā Gido pēc diviņubrāja Imanta aiziešanas sparosjas sastādīt Dziesmusvētku repertuāru, jo, lūk, viņš zina vislabāk, kam un kad jāskan. Kaut kādā savā ziņā jau zina arī. Tak viņa acīs un sirdī Mežaparkā mirdz "Tumša nakte", lūst Dārziņa un Raiņa priedes, zied Jurjānu Andreja roze, stalta slejas Barisona "Latvija", sasaucas Norviļa "Balsis", raud "Ciānas bērni", Kaminska "Bēda" zūd zem akmens, un Barisona "Mūza" paceļ pāri tev svētošu roku.

"Uguns un daile" – saka Lolita Fūrmane, kad raksta par Gido Dziesmusvētku lielgrāmatā "Izredzētie", un stāsta par kora "Daile" spīganām, kas, Gido rokas vadītas, aizdedzina klausītāju dvēseles.

2009. gada martā Gido Kokars saņēma Lielo mūzikas balvu "Par mūža ieguldījumu".

Mēs klausāmieš un godinām. Un balss no videoekrāna saka:

"Vārdam 'Gido Kokars' sinonīms ir koris "Daile" un tā majestātiskais, vīrišķīgais skaņējums. Klausāmieš arhīvā – visas dziesmas istajā tempā maigi, taču negrozāmi iedidītas, iesēdinātas tā, ka turas skaņu celtnē – ne liekas jūtīnāšanās, ne pārlatviskas muzicēšanas. Stalts spēks un vijīgs maigums. Iņ un jan vienās rokās, vienā kora apskāvienā. Pats būdams karstasinīgs jan, Gido māc novērtēt iņ. Paskatieties, vēl šodien tā valrieksta kodola šķelmīgā seja bārsta dzirkstelītes. Šis mūzikā iestādītais vīrs ir dzīvīgs kā mūžīgais asns."

OS

LAIPNI LŪGTS, DIEVLŪDZĒJ!

Eduards Liniņš

Par "Gada kukaini" Latvijas Entomoloģijas biedrība izvēlējusies dievlūdžēju (*mantis religiosa*)

Viņi ir klāt! Pagaidām gan tikai daži, bet tā jau tas mēdz sākties. Pirms deviņiem gadiem pirmoreiz, pirms septiņiem – jau veseli četri, aizpērn gad atkal un pērn gad jau atkal trīs. Viņi ir zaļi. Izteikti zaļi. Un lieli. Katrā ziņā mums ierastajiem līdzīgas radības izmēriem. Un – protams – viņi ir plēsonīgi! Ķerot un ēdot ikvienu, kas mazāks, un arī kas viņu lieluma, bet savu reizi arī tos, kas lielāki. Un – tā it kā ar to vēl nebūtu diezgan – viņu mātītes pēc kaismīgas pārošanās mēdzot apēst tēviņu. Ja jau baudāms, tad baudāms vispusīgi, tā sacīt. Kāds vieglprātis šos nešpetnos radījumus reiz nodēvējis tādā aparotā vārdā – par dievlūdžējiem. Un kādi citi bijuši gatavi šos svešos jau uzņemt te kā līdztiesīgus – un vēl gada kukaini sta-

tusā! Vai te nav jāpiesauc tas, kā viņu, – "velkomisms"? Vai nav laiks meklēt pēc viena kārtīga DDD – nu, tas ir, DDT?

Mums pašiem gan nebūt nekas nav pretī doties turp, kur Eiropas dievlūdžējam (*Mantis religiosa*) dzimtene un mājas. Jā gan – "vai zini zemi, citronas kur zied"? Un kā vēl! "Tik turp, tik turp paties..." Jo lauri un mirtes, un lavanda un rozmarīns, un salvija, akācija, mandeļkoks ziedos – to visu taču mēs jau sen esam pelnījuši! Dzintarinus nobriedušu vīnogu ķekarus un kazu ganāmpulku zvārgulišu koloratūras olīvokoli birzīs. Tirkizzilus ūdens klajus un draudzīgus delfīnus, kuri pavada mūsu laivas, lēkādami precīzos heksametru ritmos. Dialogus ar romiešu draugu*, malkojot vīnu un piekožot kviešu maizi un plūmes. Par zvaigznājiem, par viņa kārtējo hetēru, par kapakmeņu uzrakstiem un par impēriju un pussalu likteņiem, protams. Par pēdējo

2017

"Gada dzīvnieks" ir zutis (*Anguilla anguilla*)

"Gada putns" ir dzeltenā cielava (*Motacilla flava*)

"Gada bezmugurkaulnieks" ir augsnes dižsliekla (*Lumbricus terrestris*)

"Gada koks" ir parastā priede (*Pinus sylvestris*)

"Gada augs" ir dzeltenā salmene (*Helichrysum arenarium*)

"Gada sēne" ir baltā cūktrifele (*Choiromyces meandriformis*)

"Gada sūna" ir parastā kociņsūna (*Climacium dendroides*)

"Gada ģeovieta" ir Dzierkaļu kalns

"Gada dzīvotne" ir lauku sēta

tematu – gana nepiespiesti, kā jau piedien naktij ar cikāžu kori fonā. Un "kā tur Lībijā, mans Postum, vai vēl kur tur?...". Pēc kam liega snauda, subtropu baldahīna segtiem, kas taču arī mums piekrīt ar īstenu Eiropas bērnu pirmdzimtibas tiesībām.

Un tad – atmoda. Dubultlogi ar termometru pie rūts. Debesu tonis aiz loga, visdrīzāk, noskaņo strindbergiskai pašrefleksijai. Un vai tas gluži bija pinogridžo vakarvakārā? Nigri mēs esam tādos rītos – nu gluži kā lielkungs Puntila skaidrā: "Pie jums – tur mums tik; bet pie mums uz balli – tur labāk jūs nenāciet gan!"

Neklausa. Nāk. Pērn gad jau atkal trīs. Ko darīt? Trešo rūti? Dzelonstieples? Dzelzs priekškaru? Vai tomēr – laipni lūgts, dievlūdžē!

* Skat. Josifa Brodskā "Vēstules romiešu draugam" (Письма римскому другу)